
Mnichovský syndrom

Text 1: Historik Jan Tesař o vzpomínání na mnichovskou krizi (1989)

“Zvoní, zvoní zrady zvon...”

Po padesát let obehrávaný verš národního básníka dobře vystihuje mnichovský mýtus, o němž tvrdím, že se stal hlavním duchovním nástrojem k satelizaci a k sovětizaci Československa a že je zdůvodněním legitimacy prosovětského režimu dodnes. Účinnost tohoto nástroje je dána celonárodním rozšířením mýtu a ještě více tím, že mýtus tkví svými kořeny hluboko v povaze české kultury, navazuje na ně.

Komunistům od počátku sloužily všechny základní složky mýtu: zklamání z tzv. zrady Západu jako argument, že se ČSR měla ve své zahraniční politice “orientovat na Východ”; memento zhroucení československého státu interpretované jako tzv. zrada české buržoazie; nezbytný motiv spasení v podobě “lidu jenž chtěl bojovat” - samozřejmě pod velením KSČ. Všechny tyto problémy veřejnost oslovovaly. Komunistická propaganda prokázala při práci s národním mýtem cílevědomost, zručnost i pružnost. Mýtus neztratil po padesát let svou přitažlivost a manipulační sílu také proto, že komunisté nabídli postupně řadu variací uvnitř základního sloganu. Např. ve svém zpracování mýtu nejprve asi deset let ponechávali otevřenou otázku, zda zvonem houpal také prezident Beneš (využívali chytře jeho traumatu a strachu), poté ho zhruba dalších patnáct let mezi zrádce zahrnovali (v době, kdy chtěli ukázat, že jim nestačí ČSR prosovětská, že musí být bolševická), a pak si znovu získali důvěru lidí tolerováním nebo inspirováním teze, že Dr. Beneš byl obětí, nikoli pachatelem. Po celou tuto dobu byl ustavičně a z různých stran atakován “zrádný Západ” a veleben Sovětský svaz jako zachránce. Ani do budoucna nejsou možnosti vyčerpány, motiv je velmi příhodný po přestavbu; můžeme se nadíti např. příběhu o šejtanu Stalinovi, jenž vyvraždil sovětské generály nadšené pro Československo a podněcující francouzské, potažmo britské kolegy k jeho obraně. Uvidíme.

TESAŘ, Jan: *Mnichovský komplex. Jeho příčiny a důsledky*, Prostor, Praha 2014, s. 12-13

TEXT 2: Zdeněk Kárník o Mnichovu (2003)

Následky mnichovské politiky byly ovšem i dlouhodobé a “mnichovský syndrom” dlouho vtiskal osudům naší země svou černou pečeť. Selhání západoevropské demokracie se hluboce vrylo do vědomí milionů příslušníků zvláště českého národa, prakticky všech jeho sociálních vrstev, politických směrů a uskupení. Nešlo jen o to, že neprávem vynikly celkem obratné kroky sovětské diplomacie a politiky, že nabídlo ono selhání poválečné komunistické propagandě laciná vítězství. Nemalou měrou se podepsalo totiž na ztrátě občanské hrdosti na samostatný stát; přednost dostávalo myšlení, jež lze nazvat “protektorátním”. Které hledalo u vědomí toho, že budeme stejně vždy “opuštěni a prodáni”, nějakého protektora, pod kterým by se snadněji žilo. Celkem nevýznamné z tohoto hlediska bylo, jestli jednou byl onen protektor německý, podruhé ruský. S onou “protektorátní” morálkou, jež byla pravým protikladem prvorepublikové, se nezřídka tu či onde setkáme dodnes. Zbytečně se ale ptáme, odkud že se vzala.

KÁRNÍK, Zdeněk: *České země v éře první republiky (1918-1938). Díl třetí: o přežití a život (1936-1938)*, Libri, Praha 2003, s. 647